

SĂRBĂTORILE LUNII SEPTEMBRIE

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ
*Independența
prin Cultură*

Calendarul religios consemnează la 1 septembrie Începutul anului bisericesc, într-o vreme, în ziua aceasta era sărbătorit chiar Anul Nou. Poporul, mai ales cei de prin Moldova și Bucovina, sărbătorește în această zi praznicul Sfântului Simeon Stâlpnicul.

Prin unele locuri, se zice că se numește Stâlpnicul pentru că a stat toată viața lui într-un picior pe un stâlp înalt și cu mâinile ținea Pământul să nu cadă; „mă-sa niciodată nu l-a văzut la față, din pricină că nu voia să se scoboare jos”. De altfel, această credință este consemnată și de biserică în mineiul lunii septembrie: „Supărându-se fericitul (Simion, la care lumea se adunase ca să-l vadă) de o cinstire ca aceea și de neodihnă, și-a aflat un străin chip de scăpare din gâlcevile omenești. Pentru că a gândit să-și zidească un stâlp și pe dânsul să stea ca așa să nu poată cei ce veneau a se atinge de dânsul. Deci a zidit stâlpul și pre el o chiliuță strâmtă de doi coți, și acolo, suindu-se, petrecea în post și în rugăciune”.

Prin județul Neamț se crede că sfântul și-ar fi petrecut 30 de ani pe acest stâlp.

Prin Bucovina se crede că Sfântul a stat pe stâlp un an de zile, într-un picior, rugând pe Dumnezeu

numai să nu plouă în acest timp. Pe alocuri se zice că el ține cerul și pământul, adică stâlpii pământului ce stau pe peștele din mare. De aceea, ziua lui este socotită de mare primejdie prin Bucovina. Tot prin Bucovina, se zice că Sfântul ține vânturile la un loc. Cică, odată, murindu-i un copil, s-a mâniat atât de tare pe Dumnezeu, „încât s-a pus și a închis vânturile, astfel că în curând lumea s-a umplut de toate răutățile neavând cine să le spulbere de pe fața pământului”. Deși însuși Dumnezeu s-a rugat de el, a trimis și sfinții să-l roage să le elibereze, el nimic, nici nu voia să audă. Abia într-un târziu, cocoșul a reușit să-l înduplece, spunându-i : „Ara, ce poznaș mai ești, pentru aceea nu-i dai drumul? Da mie câți copii mi-a luat Dumnezeu; dacă așa sta și eu să mă mănii ca dumneata, ce-ar mai fi? După isprava asta, Dumnezeu l-a chemat pe cocoș și l-a blagoslovit să aibă până la 40 de neveste...”. Această mărturie o aduc atât Tudor Pamfile în Sărbătorile la români; cât și Elena Niculiță- Voronca în Datinele și credințele poporului român.

Povestea cu stâlpul circulă și prin Oltenia, pe acolo se și lucrează în această zi.

De ziua Sfântului, se zice că vrăbiile merg să-și facă boierescul, ciugulind din tot felul de pâini și ducând prada nu se știe unde. Se zice că se duc la măsură, în această zi. „Undeva, într-o vizuină de munte sau codru, este o babă, Împărăteasa tuturor paserilor”. Acolo pornesc toate vrăbiile, iar baba le măsoară (grăunțele) cu dimerlia; „numai vârful îl rade și acela zboară înapoi, iar celelalte (grăunțe) îi rămân să-i fie de hrană babei peste an”. Pe seama Sfântului Simion circulă și o poveste frumoasă. Cică era un băiat sărac, dar frumos ca soarele.

Și, ducându-se el într-o zi să ia apă de la fântână, pentru un om care-i dădea în schimb să mănânce, găsește în fântână un șarpe încolăcit care-l roagă să-l scoată de acolo, și drept răsplată îi va îndeplini toate gândurile. Și așa s-a și întâmplat, ce-și dorea se împlinea. Așa că și-a dorit ca fiica împăratului, care tocmai se căsătorea cu un prinț, să fie soția lui și să-i facă un copil care să-i zică tată. Zis și făcut, totul s-a petrecut după gândul lui, dar, mâniat, împăratul i-a pus pe toți trei într-un poloboc pecetluit și le-a dat drumul pe apă. Dar după ce s-au îndepărtat de țărm, Simion s-a gândit să iasă polobocul la mal, cercurile să pocnească și ei să iasă la lumină și să se trezească în palatul împăratului. Și numai bine au ajuns, pentru că împăratul murise. Și povestea se încheie astfel: „Și acesta s-a chemat Sfântul Simion, căci s-a născut în acea zi când e Sfântul Simion”.

Prin unele locuri se crede că așa cum e ziua Sfântului, așa va fi tot anul.

O altă zi prăznuită tradițional prin Bucovina și prin partea de sus a Moldovei, în 6 septembrie, (consemnată în calendar: Pomenirea minunii Sfântului Arhanghel Mihail în Colose) este: Ciuda lui Arhanghel.

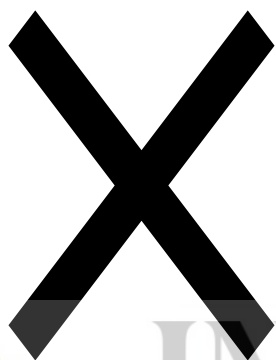
Prin Bucovina se crede că Ciuda era numele nevestei Arhanghelului pe care o părăsise sfântul în această zi, și tot fugise el până pe 8 noiembrie (de Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril), după cum aflăm de la Tudor Pamfile (op. cit.). Prin unele părți, se crede însă că se sărbătorește ciuda pe care i-a pricinuit-o diavolul Arhanghelului pe când fusese trimis de Dumnezeu să-l slujească pe întunecat. Se povestește că Dumnezeu hotărâse ca Adam să are numai trei brazde, că atât îi era de ajuns. Dar, băgându-și coada diavolului, îl convinsese să are mai departe, așa că îi prinsese boii (cărora Adam le dăduse drumul după ce terminase de arat cele trei brazde), ajutor pentru care făcuse un legământ, încredințându-și sufletul lui și al tuturor urmașilor nelegiuitului.

Dumnezeu, ca să scoată legământul din iad, îl trimite pe Arhanghel să-l slujească pe diavol un an, până când acesta l-ar fi întrebat de ce a făcut asta. Dar după un an, diavolul nu l-a întrebat nimic, așa că Dumnezeu l-a trimis pe cel mai mare între îngeri, să-l mai slujească încă un an pe stăpânul iadului. După al doilea an, Arhanghelul a trântit cu ciudă ușa iadului înspăimântându-l pe diavol și așa a scos de la el ceea ce se aștepta. Atunci, Arhanghelul l-a întrebat: „Cum se poate dobândi zăpădul de închinare al omenirii?”, la care întunecatul stăpân i-a răspuns: „Când se va naște cineva din duh sfânt prin Fecioară!”.

În această zi nu se cade să lucreze nimeni, că s-ar putea să-l apuce o ciudă din care să i se tragă chiar și moartea.

După cum s-a și întâmplat în povestea despre doi frați care au pornit la câmp să-și facă stogurile de fân tocmai în această zi. Deși vecinii le-au spus că e zi de primejdie, că e Ciuda lui Arhanghel. Ei n-au ascultat și s-au dus.

La câmp, în timp ce unul stătea sus pe stog ca să așeze palele de fân, celălalt îi dădea fânul cu furca. Tot lucrând, la un moment dat, cel de jos, din greșeală, în loc de fân, l-a luat pe cel de sus în furcă. Așa că oamenii spun că „Ciuda Arhanghelului se ține pentru a nu fi cuprins (omul lesne) de mânie, sau (pentru a fi ferit) de ciudă”. Iar Elena Niculiță Voronca, în opera citată, consemnează că Dumnezeu, ca să dea lumii o pildă, luă chipurile celor doi frați și le puse în lună. În data de 8 septembrie, Biserica serbează Nașterea Maicii Domului, în popor, sărbătoarea se numește Sfântă-Măria-mică. Prin unele părți această zi este socotită ca zi de hotar pentru vară. Prin județul Muscel se fac praznice pentru răposați, iar cei ce nu au copii merg la biserică și se roagă să le dea Dumnezeu și lor copii, așa cum le-a dat pe vremuri lui Ioachim și Anei, părinții Maicei Domnului.

Înălțarea Sfintei Cruci sau Ziua Crucii

Iar a doua zi, pe 9 septembrie, este Soborul Sfântă-Măriei-mici, în cinstea Sfinților Ioachim și Ana. Se zice că cine va lucra în această zi va suferi de lovituri. „Ziua Crucii” (cum îi mai zice prin unele părți din Oltenia) - Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie) - este una din sărbătorile cele mai mari ale poporului nostru, dacă nu «cea mai mare, că ea (crucea)-i arma cea mai puternică a Domnului Hristos și a omului». Prin cruce s-a sfințit, s-a blagoslovit pământul, când diavolul l-a dus pe Dumnezeu în cele patru părți ale noului pământ, cu gând ca să-l arunce în apa cea fără sfârșit; prin cruce s-a sfințit carul ce era al diavolului, luându-se acum din stăpânirea lui; prin crucea ferestrei - cerceveaua, - s-a sfințit casa izgonindu-se diavolul dintr-însa, prin cruce se sfințește în fiecare zi omul, făcându-și semnul ei...

Se zice că atunci când ești într-o primejdie, de orice fel, dacă-ți aduci aminte în ce zi a săptămânii a fost în anul acela Ziua Crucii, scapi numaidecât. Așa că, în această zi, toată lumea trebuie să postească. Nici de muncit nu se muncește și tot creștinul merge la biserică, ducând colive și poame de sufletul răposaților. Pe alocuri, postul Sfintei Cruci se ține chiar cu o săptămână înainte de această zi.

Prin Bucovina, în această zi se pun, curpeni de pepeni pe pomii care n-au rodit peste vară, ca să rodească în anul următor. Poamele care se sfințesc în această zi la biserică se păstrează în parte până de „Alexă”, când se vor arde prin grădini, afumând pomii ca să fie feriți de omizi peste vară.

Dacă mai tună după Ziua Crucii, se crede că acesta este un semn că va fi toamnă lungă. De Ziua Crucii, atât în Bucovina, cât și prin Moldova, se duc la biserică tot soiul de frunze și flori cu care se împodobeste crucea, pe care, după slujbă, o închină preotul în patru părți și o dată la mijloc, după care ia un mănunchi de frunze și flori și se duce în altar. Mirenii se străduiesc, care mai de care, să prindă și ei cât de puține flori sau frunze, despre care se crede că sunt bune de leac.

Puse în apa cu care te speli pe cap, se crede că face să nu-ți cadă părul. Și plantele și buruienile

culese în această zi, nesfințite, sunt bune de leac, după părerea creștinilor de la sate.

În ziua de 15 septembrie, când în calendarul creștin este cinstit Sfântul Mare Mucenic Nichita, pe alocuri prin Bucovina, poporul îl serbează pe Sfântul Macovei, „cel ce ferește paserile de ulii”. Iar în 22 septembrie, de ziua Mucenicului Foca, nu se lucrează, se consideră că e rău de foc.

Prin unele părți muntoase, sărbătoarea din 24 septembrie, a Muceniței Tecla, e păzită cu strășnicie, cunoscută și ca Tecele despre care se crede că sunt rele de foc, dar mai ale de lupi. Prin alte părți, Tecele se numesc Berbecari și durează trei zile (26, 27 și 28). În aceste zile nu se mătură, nu se râșnește, nu se coase, nu se umblă cu frigări sau țepoaie, topoare sau alte obiecte ascuțite, cei ce nesocotesc acestea vor avea pagubă de vite.

BEATRICE KISELEFF

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*